

'Danas ne vladaju ni matrijarhat ni patrijarhat, nego razmažena djeca'

Kad rad u školi bude najugledniji posao, bit ćemo zemlja znanja

Foto: Goran Stanzl/PIXSELL

AUTOR:
Dijana Jurasić

Splitska Zagrepčanka **Ljubica Uvodić Vranić**, jedna je od najangažiranijih i najuglednijih psihologinja. Svojim slikama, akvarelima na svili, ilustrirala je vlastite knjige. Uskoro joj izlazi nova knjiga "Neizgovorena pitanja i odgovori". Od roditelja je naslijedila "zrno soli i vriću smija" i reći će za sebe da su je uvijek najviše zanimali ljudi i emocije.

Odnos žrtve i grabežljivca

Što najviše muči ljude koji dolaze k vama?

Dolaze mi pametne dobrice koje su toliko investirale u neki odnos, potrošile se da više nemaju što dati. Nisu toga svjesni nego me pitaju što bi još mogli dati, a već su dali previše. Postoji nesklad između ljudi koji daju i ljudi koji grabe. U svakoj obitelji i odnosu ima onih koji su žrtve, koji tu obitelj nose i onih koji se šlepaju. Netko vuče 70%, i sad pazite, onaj koji vuče 30% nezadovoljan je. Ljudi koji se obraćaju psiholozima u neskladnim su odnosima i dolaze prije nego što su donijeli odluku, a ne znaju koju ili, kako to piše u mojoj knjizi, još nisu izgovorili pravo pitanje. Umjesto bolno neizgovorenog pitanja postavljaju tzv. pitanja. I sebe i mene na početku probaju zabaviti i pričati o nečemu što mogu izdržati. Ali treba kopati dublje i vidjeti da me ne nervira to što mi žena ili muž kasni s posla. Ispod je neizgovoreno pitanje i kad dođemo do njega, napravili smo pola posla. Mi smo spojene posude i mnogi stave u fokus jedan dio života, a zanemare druge.

Jesu li brakovi i veze danas krhkiji i zašto?

Jesu. Mladi ljudi koji se sad žene ili udaju su jedinci ili imaju jednog brata ili sestru. Jako su liberalno odgajani, dobili su sve što su htjeli kad bi se i mrvicu rasplakali. Roditeljima su bili smisao života. Danas ne vlada matrijarhat, ni patrijarhat nego filijarhat. Na vlasti su djeca kojoj su roditelji dali sve i ta djeca očekuju sve i od partnera. Ali i taj partner je isto dobio sve i ima ista ta očekivanja koja u partnerskom odnosu neće zadovoljiti. Mnogi ne razumiju da za zajednički odnos nije dovoljna samo ljubav, treba znati organizirati život, biti tolerantan sa svojom i obitelji partnera, s prijateljima i imati respekta prema poslu partnera i uskladiti odgojne principe prema djeci. Ključno je, da bismo bili zdravi, njegovati samopouzdanje, emocionalno se puniti, psihički i fizički aktivno živjeti i čuvati granice prema sebi i drugima. Ljudi su u neskladu između onoga što daju i očekuju od drugih. Ne znaju ono što zna jedno afričko pleme u kojem je grupa dječaka dobila zadatak da trči jer će onaj koji prvi stigne dobiti voće. Dječaci su se primili za ruke i trčali i svi su skupa stigli na cilj. Kad su ih pitali zašto, rekli su: "Ubuntu." To im je kratki izraz za "Ako nema svih, onda nema ni mene!"

Može li se uz humor, kao u Benignijevu filmu, sve lakše preživjeti?

Zatvorili smo se u svoj boravak i jako suzili broj ljudi kojima se možemo obratiti u nevolji. Najbolji dio dana

Od svega na svijetu najviše volim humor i mislim da sam sve poteškoće u životu preživjela smijući se i rugajući poteškoći. Humor je katapult koji nas prebaci preko provalije na drugu stranu, provalija je ostala, ali mi smo ipak na drugoj strani. Istraživanja govore da žene žive dulje kad imaju dobru prijateljicu, a muškarci kad imaju dobru ženu. Ako imate nekoga tko će vas slušati pola sata-sat, osvijestite to i recite da ste sretan

dajemo poslu, a posao je neizvjestan

čovjek jer vas netko sluša. Ljekovito je s prijateljima prepoloviti tugu i pomnožiti veselje.

Depresija će, prema procjeni SZO-a, do 2020. biti druga najraširenija bolest. Je li uzrok tome kriza, gubitak nade ili sustav poremećenih vrijednosti?

Depresija će, prema procjeni SZO-a, do 2020. biti druga najraširenija bolest. Je li uzrok tome kriza,

- Sve to i još sužavanje kruga. Prije ste se vikendom našli s desetero prijatelja, posjetili rodbinu, a sad imamo male, nuklearne obitelji i jako smo suzili broj onih kojima se možemo obratiti u nevolji. Postali smo kapetani daljinskoga i šefice krpe za brisanje prašine. Zatvorili smo se u naš boravak, u pelene i igračke našeg djeteta. Svaki posjet nam je stres. Mislimo - najbolje mi je kad sam doma, premjestim se s kreveta na kauč, otvorim vrata pa uđem u lift, iz lifta u auto, a to što ga nisam otplatio mi je isto tako negdje u glavi, ali važno je da ga imam. Živimo tako da nam se čini da nam vanjske okolnosti dodaju stres, umjesto da nam kontakti s ljudima budu opuštajući, jer nitko nije bio sretan tko je zatvoren u svoja četiri zida.

Nije li problem “sužavanja kruga” što su ljudi danas potrošeniji, ne dolaze više kući u četiri sata, a strahuju za posao, stan...?

- Tako je. Mi smo ušli u društvo u kojem najbolji dio dana i energije dajemo poslu, a posao je neizvjestan. Prije smo pola dana dali poslu, a pola dana smo imali za obitelj ili za druge naše interese. Sada najbudniji dio dana dajemo poslu i onda dođete doma živčani i imate iluziju da će vas djeca razumjeti. Možda i hoće, ali će biti oštećena.

Izlaze li djeca iz škola nepripremljena za život, za odgovornost i rješavanje sukoba jer ih učimo da su najvažnije ocjene i znanje?

- Puno je važnije je li neki razred ljudska zajednica, nego da su naučili sve iz povijesti ili sve glavne gradove koji se za tren mogu naći na internetu jer sve zna “gospodin Google”. Ali Google ne zna jesmo li skloni drugome pomoći, možemo li se zajedno igrati i nasmijati, imamo li respekt prema učiteljima i jedan drugome. Kad budemo kao Finska u kojoj je rad u školi najuglednije i najplaćenije zanimanje, onda ćemo biti država znanja i imat ćemo se čemu nadati.

Socijalna država izumire, nemamo svi jednak pristup poslu, liječenju, ni obrazovanju. Kako će sve veće socijalne razlike psihološki djelovati na ljude?

- To je živa katastrofa. Raslojavamo se sve više, ali nadam se boljem. I sada postoje poduzeća koja ne rade za profit, postoje banke koje funkcioniraju po drukčijim kriterijima. Preživjet ćemo samo ako nađemo ravnopravnije međusobne odnose i ako budemo vodili

računa ne samo o boljitku pojedinca nego i zajednice. Nikad pojedinac, ni kad je bio Robinson Crusoe, ni kad je bio milijarder, nije bio sretan bez ljudi oko sebe.

Licemjerje i moral

Europsko društvo licemjerno zagovara ljudska prava, a istodobno i u razvijenim zemljama izbacuju Rome i imigrante, diskriminiraju djecu siromašnih i onu s invaliditetom?

- Slažem se, licemjerno je zagovarati prava na papiru i mislim da je rak-rana našeg društva nesklad između onoga što piše na papiru i onoga što kao pojedinci respektiramo. Moral je ne ono što piše u našem Ustavu i zakonu, moral je moj odnos prema susjedu, klijentu, obitelji. Naravno da piše da se roditelji trebaju brinuti o djeci i djeca o starim roditeljima, ali taj papir ne znači ništa ako ja u funkciji roditelja i djeteta nemam tu odgovornost.

Koliko žed za životom bez obzira na traume koje se dogode čini ljude sretnijima? Je li ona izražena više ili manje kod nas s obzirom na porijeklo, regiju ili je i stvar genetike?

- Kao splitska Zagrepčanka i zagrebačka SPLICanka vidim razlike u mentalitetu. Baštinim životno veselje za koje ne mislim da je moje, nego je dio toplog podneblja iz kojeg dolazim i dio je zasluga mog oca. Ljudi se razlikuju po mentalitetu, ali ne toliko da bismo mogli generalizirati. Možda smo mi s juga malo glasnjiji, življiji, nametljiviji, možda dobijemo nešto na taj način, a možda nešto i tim načinom damo sugovorniku. Onome tko je zatvoren treba reći da je ženski način s puno priče i ne-čuvanja puno tajni lakši. Ali mi biramo što ćemo drugima reći i to je dio naše slobode i izbora. Možete izabrati površnu veselost ili produhovljenu tugu. Ja biram površnu veselost. Ništa mi neće ovaj dan pokvariti.